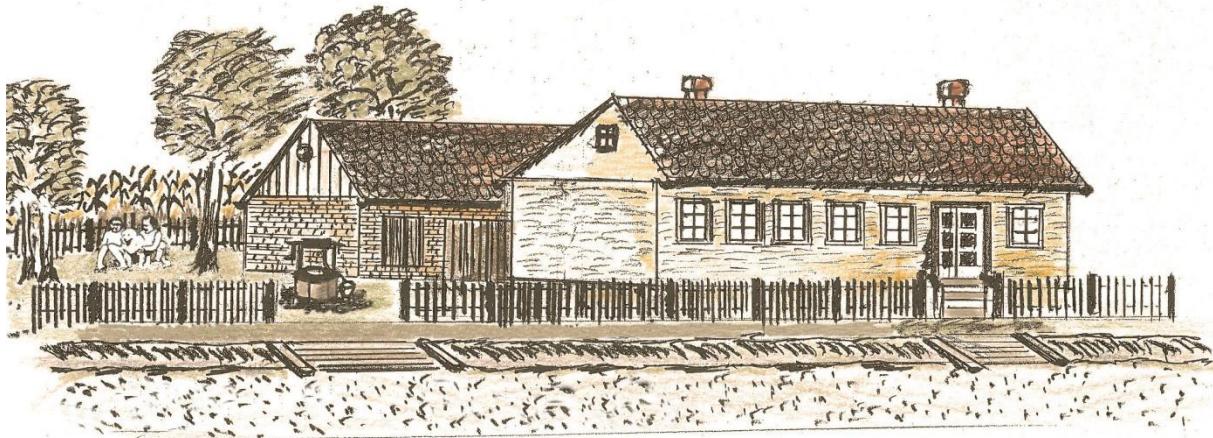

Dubrava kod Gradeca - djetinjstvo i škola

Naša kuća u Dubravi bila je prizemnica, sa šest prostorija, hodnikom i od dasaka napravljenim uskim zahodom u sklopu kuće, do dvorišta. Bio je to skladan objekt za ondašnje potrebe življenja na adresi - Dubrava 1.

Malo mjesto s malo kuća uvijek je *naginja* centru. Crkva sv. Margarete svojom je uzvišenošću stvarala dojam zajedništva. Božju službu obavljao je župnik Josip Poljanec i krstio mještane u tim burnim vremenima. Radišni stanovnici uglavnom su se bavili poljoprivredom za svoje potrebe. Bili su tu i kovač, stolar, prodavaonica *špeceraja*, brijač i uvijek potrebna ljekarna. Brico Katalenec bio je važan i zbog još jedne stvari - kod njega se mogao nabaviti i *lijek*, takozvano crno vino, koje je *davalo snagu*.

Kuhinja je imala pogled na dvorište. U njoj se nalazila zidana peć s pećnicom i *banjkom*, obložena bijelim pločicama. Banjak je bio povиšeni dio iznad pećnice, na kojem smo zimi sušili bućine koštice. U sredini kuhinje bio je drveni stol sa stolcima, uz zid do špajze kredenc za posuđe, a na njemu radio „Jadran 57“, koji je tata kupio 1958.

Uoči Božića kitila se jela na stolu, a pod stol stavljala slama, po kojoj smo se, u igri, valjali. Još se sjećam u jesen pobranog kukuruza dovezenog na kolima koja su vukle krave sve do dvorišta i koji se ubacivao kroz kuhinjski prozor, a onda su se pozvali susjedi da ga navečer ljušte. Običaj je bio da onaj tko nađe crveni kukuruz ljubi sve prisutne. Nama djeci prvi je snijeg donosio veliko zadovoljstvo, ali noću se cvokotalo pod poplunima, jer se hladnoća uvlačila kroz prozore. Tik do kuhinje smještena mala špajza imala je jednu policu, a na podu od cigle stajalo je mljeko u čupovima, da se ne ukiseli. Drvene uske stepenice vodile su na tavan - do sušenog mesa. *Ganak* je spajao dvorišnu stranu s ulicom, odakle se moglo u babinu sobu opremljenu povиšenim krevetom, stolom sa stolcima i zidanom kaljevom peći, uskom, visokom, smeđe boje. U toj sobi kod bake Kate dočekivali smo sv. Nikolu, a Krampus se, plašeći nas, *pobrinuo* za disciplinu. Od djece bili su tu još mlađi Ivica, sestra Božena

Đurenec, te sustanarke Nadica i Maca. S mamom Marijom na kraju naše kuće dijelile su sobu i kuhinju, a odselile su se negdje 1953. u Zagreb.

Mama nas je kupala u drvenom koritu, a ljeti se odlazilo na „Hordokov“ ili na bajer kod katoličkog glavnog groblja, gdje se vadila ilovača i kasnije pekla cigla. Zadnja kuća u ulici bila je ona obitelji Hordok, a malo dalje nalazili su se bajer i objekt za izradu opeke.

U dvorištu je bila šupa s krušnom peći u kojoj se pekao kruh. Odmah posle kruha pekla se i gibanica na loparki (pera). Često smo kao poslasticu jeli friški kruh namazan posoljenom svinjskom mašću ili putrom. Od kolača - štrudl od jabuka, orahnjača, buhtli od sira, dizana zlivanjka. Od jela - grah s ričetom, razna variva, žganci kukuruzni i bijeli s mlijekom ili na masti. U zimi prije Božića mama je šopala gusku kukuruzom i za blagdane je ispekla. Zimi se radila i hladetina od peradi (želuci, vratovi, drape). Nezaboravan miris iz pećnice širio se po cijeloj kuhinji i od polica krumpira. Mlijeko je bilo nužno u prehrani i za razne slastice. Da bi se pripremio putar trebalo se ohladiti i kasnije spremiti u glinene posude. Nakon dan-dva mlijeko se ukiseli i stvori se u posudi sloj kiselog vrhnja debljine do pet centimetara. Slijedi obiranje sloja vrhnja koje se stavlja najviše do dvije trećine u stepku. Poklopac na stepki potrebno je skinuti, i nakon manje od sata tučenja ulivenog vrhnja, gore-dolje, dobiva se željeni proizvod. Uz putar, izdvojila se i zelenkasta tekućina - stepka.

Ocijeđena, koristila se za prelijevanja žganaca i suhog kruha. Spremalo se i gusje perje - u zimskim večerima susjede i djeca čehali su ga za jastuke. Velika pozornost pridavala se godišnjim dobima, jer su bila poveznica s našim urodom polja, vrtova i voćnjaka. Stoga je spremanje zimnice bilo posebno važno.

Jedne godine nabavili smo psa, njemačkog ovčara, zvali smo ga Ari. Da noću ne pobegne učvrstili smo *drot* (žicu) od štaglja do kuće i privezali ga lancem. Spavao je sa strane u štaglju, gdje je bila izrezana rupa u dasci i bilo je sijena. Danju je, uz našu prisutnost, šetao slobodno, jer naše je imanje bilo ograđeno drvenim plotom, odajući vanjsku sliku dobrog gazdinstva.

Dvije krave, kojima se oralo, drljalo, prevozilo sijeno, držali smo u štaglju. S tri obližnja mjesta - Lesa, Špica, Mladina - pobirano je sijeno. Špica je bila najbliža, oko kilometar od kuće, pa se tu vodila stoka na pašu. Lesa je bila malo dalje, kod sela Ladine, a Mladina više od tri kilometra bliže selu Zvekovci.

Mještani nama poznati iz Grabarske ulice bili su Martinčevići, a bliži susjedi Dolari, Kozumplik, Petak, Vavžik, dr. Gregurić, sve dobri susjedi koji su nam uvijek izlazili ususret. Povezanost Dubravaca tada je bila skromna, čvrsta i po mjeri čovjeka. Zdravom logikom, svi su težili zajedničkom cilju - da osjete toplinu svoga doma i ljubav svoga zavičaja.

Po drva za ogrjev odlazili smo u našu šumu "Berek", oko četiri kilometra od Dubrave. Jednom je tako mama Ana upregla krave u jaram i kola. Otac je bio otišao u Gorski kotar na sjeću šume. Božena i mlađi brat sjedili su na kolima, a mama vodila krave. Već blizu šume na kolnom putu krave su napali obadi. Prestrašene, srušile su mamu, no, srećom, nisu je jako ozlijedile. Opreza nikad dosta.

Prvi odlazak u školske klupe činio me zadovoljnom, zbog susreta s novim zadaćama i prijateljima. Učiteljica Ljubica Chytíl savjetovala nas je sve do kraja trećeg razreda. Vrline i svijest prema slušanju i učenju ocijenili su sljedeći učitelji u svjedodžbama. Učenica, Đurenec Božena (1940.-2015.), (I.-II.-III.) raz., razrednik Chytíl Ljubica, a u IV. razredu razrednica Franko Vera

Godina 50./51. V. razred s uspjehom završila (vrlo dobrim) - vladanje odlično

Razrednik: Franko Vera

Godina 52./53. VI. razred s uspjehom završila (vrlo dobrim) - vladanje odlično

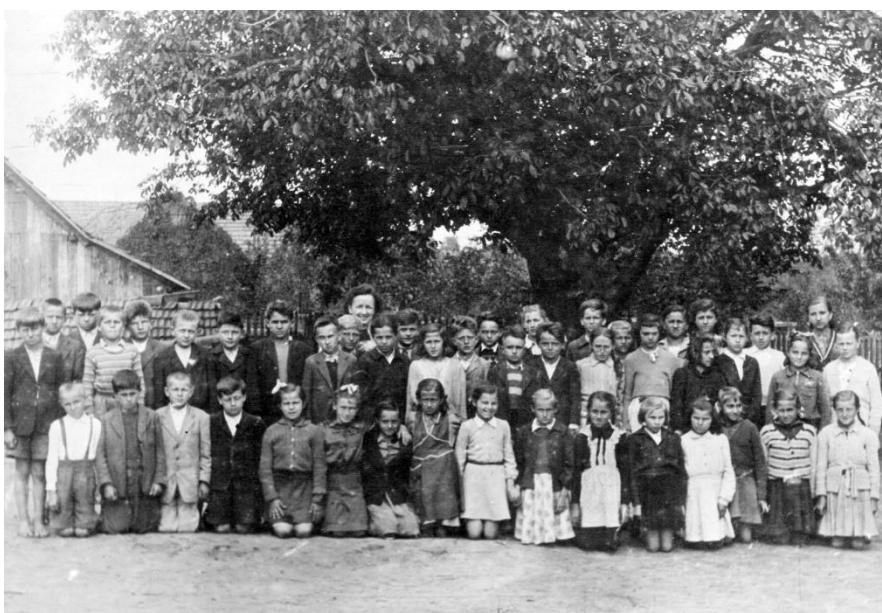
Razrednik: Dorčić Uršula

Godina 53./54. VII. razred s uspjehom završila (odličnim) – vladanje odlično

Razrednik: Bartulović Darinka – profesor

Godina 54./55. VIII. razred s uspjehom završila (vrlo dobrim) – vladanje odlično

Razrednik: Darinka Bartulović-Lisica, profesor

. fotografija: uspomena iz IV. razreda osmogodišnje škole u Dubravi

Razrednica Vera Franko stoji u sredini iza učenika, slijeva stoje:.....
slijeva kleče: 9. Đurenec Božena (bijela haljina, crni remen).....

fotografija: Škola Dubrava 20. 5. 1954. VII. razred
slijeva stoje: Okroša Nadica, Šinogl Ankica, Markovinović Jelkica, Korenić Ivica,
Hrastovec Nikola, Mujić Tomo, Vuđan Ivo, Kovačević Stjepan, Zouhar Stanko, Petak
Franjo, Skender Jelka, Dimić Katica, Martinčević Marica, Lovrenc Marica,
Đurenec Božena (obuhvaćena rukom) Franciske Svobode (u tamnom odijelu),
Crha Valerija, Kovačević Marica
sredina učitelji: Crnković Vlado, Mirković Jelisava, Bakšić Milan (ravnatelj),
Bartulović Darinka (razrednica), Ban Matija, Kobula Gertruda
slijeva čuće: Grah Ivica, Žnidar Ivo, Dragosavac, Vukušić Milan, Blažeković Slavek,
Muženić Mato, Slavik Stanko, Brkić Milan, Blazin Boško, Kalik Greta, Matoić Vika

fotografija: Tamburaški zbor, 20. 5. 1954. VII. razred

lijevo stoje: Korenić Ivica, Hrastovec Nikola, Vukušić Milan, Vuđan Ivo, Dumić Katica
sredina sjede: Kovačević Stevo, Muženić Mato, Bakšić Milan, Bartulović Darinka,
Kovačević Marica, Đurenec Božena
slijeva čuće: Žnidar Ivo, Grah Ivica, Brkić Milan, Blazin Boško

fotografija: Škola Dubrava, 2. 6. 1955. VIII. razred
slijeva stoje: prva Đurenec Božena (u tamnoj vesti, karirana haljina), treća Okroša Nadica (u tamnoj vesti, bijeli ovratnik)
sredina učitelji: Ban Matija, Mirković Jelisava, Bakšić Milan, Bartulović Darinka, Crnković Vlado, Kobula Gertruda

fotografija: Djekočice, snimljeno 3. 6. 1955. VIII. razred
slijeva: Okroša Nadica, Markovinović Jelkica, Kovačević Marija, Crha Valerija, Dumić Katica, Martinčević Marica, Skender Jelka, Bartulović Darinka, Đurenec Božena, Lovrenc Marica, Svoboda Franciska, Šinogl Ankica, Kralik Greta

fotografija: Škola Dubrava 6. 6. 1955. VIII. razred
stoje slijeva: Petak Franjo, Žnidar Ivo, Mujić Tomo, Brkić Milan, Blažeković Slavek, Blazin Boško,(?), Dragosavac,(?), Korenić Ivica, Hrastovec Nikola,(?), Zouhar Stanko
sredina slijeva: Svoboda Franciska, Đurenec Božena, Martinčević Marica, Kovačević Marija, Šinogl Ankica, Skender Jelka, Lovrenc Marica, Dumić Katica, Okroša Nadica, Kralik Greta, Markovinović Jelkica, Crha Valerija
sjede učitelji: Ban Matija, Mirković Jelisava, Bakšić Milan, Bartulović Darinka Lisica, Crnković Vladimir, Kobula Gertruda
Ja sam krenula u školu u Zagreb i mama me odvela u selo Žukovec k stricu Đureku da tamo prespavam, jer je bliže kolodvoru, da ujutro krenem na vlak u Gradec.
Kad su ostali sami u svome domu tata Ivan reče sinu da krene s kravama u Mladinu na pašu. I tako sin sâm otide da pazi blago, no tamo je rasla djetalina lucerna visoka oko 20 cm i krave su se do sita najele. Na povratku kući jedan mu je čovjek rekao – „mali, krave su ti se napuhale“, a on je u sebi pomislio – „ah, samo se šali“. Kod zdenca su još napojili krave i spremili ih u štalu, iz koje se ubrzo čulo mukanje, a tata, shvativši situaciju, poviće da se otrči po veterinara Grujicu. On je odmah došao i uspio spasiti samo mlađu kravu Bebu, probušivši je. Stariju Lisu moralо se odmah zaklati. Otac je bio jako ljutit pa sin pobjegao u Žukovec, gdje se nalazila mama. Pred sumrak, zajedno su se vratili kući. Lisu je kupio mesar Ivo Petak, naš susjed, za mesnicu, a klaonicu je imao nedaleko, u Grabarskoj ulici. Događaj takve vrste, gubitak krave, doživljavao se kao velika nevolja. Ipak, novcem dobivenim od mesara kupljena je nova krava. Ako ostane pokoji novčić mama ode u mjesnu trgovinu i kupi samo nužno - po kilogram soli, šećera i ulje.

Ivo i Dragica Petak, treća kuća od nas, vjenčani su kumovi meni, Boženi, udajom u Karlovcu za Zdenka Klemenčića.

Baka Kata, rođena Kudeljan, preminula je 1958. Stari običaji nalažu da pokojnik bude neko vrijeme izložen u lijisu. U toj sobi nekad su stanovali prijateljice Nadica i Maca. Po sjećanju brata Ivica, rođenog 1943., te se godine u bakinu sobu doselio urar Nikola Korman i otvorio radnju. Dobro je svirao violinu, što nas je veselilo, a 1959. se odselio u Vrbovec i tamo kupio kuću.

Školovanje u Dubravi obilježilo je seljenje iz kuće u kuću. Jedna od starih škola imala je samo dvije učionice. Drvene klupe s naslonom i stol na kojem se pisalo bili su spojeni, a ispod stola bio je pretinac za knjige i torbu. U jednoj klupi sjedili smo po dvojica. U prvom razredu nismo imali bilježnicu, nego pločicu, kredu i spužvu.

Učiteljica se zvala Ljubica Chytil, već je bila pred mirovinom. Kada nismo bili dobri pozvala nas je pred ploču i dobili bismo packe po dlanovima. Jedna učionica koristila se za gledanje filmova, a osim djece na projekcijama je bilo i odraslih, jer još nisu postojale kinodvorane. Tek 1954. sagrađena je nova škola na kat s većim učionicama, zbornicom i kuhinjom. Za gablec dobivalo se mljekko u prahu, namaz žuti sir i Trumanova jaja, koja su stizala iz Amerike kao pomoć. Podvornik Martin, koji se doselio iz Like, čistio je školu, oglašavao zvonjavom završetak nastave, a zimi dolazio u rano jutro da nam zagrije učionice. Dobričina u radnoj kuti izložen dječjoj šali. Na školskom dvorištu igrali smo košarku i nogomet, a najviše graničara. U pauzi ili poslije škole igrali smo se kovanicama. Povukli smo crtlu na zemlji i s tri metra udaljenosti bacali novčiće. Najbliži do crte pobrao ih je sve u šaku i bacio na pod - mogao je uzeti one okrenute na *glavu*.

Ukupno nas je bilo otprilike četrdeset đaka. Za odličan uspjeh u II. razredu 1952. nagrada je bila knjiga „Fizika i razbibriga“, autori Mae i Ira Freeman, s opisom raznih pokusa s tekućinom, zvukom, toplinom i elektrikom. Školski predmeti: hrvatski, račun i geometrija, povijest, zemljopis, prirodopis, crtanje, ručni rad, muzički odgoj, njemački, tjelesno vježbanje. Iz hrvatskog pročitane knjige za lektiru, za prirodopis bi se izrađivao herbarij sa šumskim i livadnim biljem. Jedne godine bila je najjezda leptira u poljima, pa je škola organizirala da ih djeca love. Za stotinu ulovljenih leptira nanizanih uz pomoć igle i konca dobivalo se deset dinara.

Tomljenović Juraj, naš razrednik u IV. razredu.

Drilo Stjepan u V. razredu, iznad glave Đurenec, kojeg je zagrljio Petrovčić
Mikulčić Jelka u VI. i VII. razredu.

Mikulčić Jelka, udana Skeja, u VIII. razredu, u kojem su bila 23 dječaka i 24
djevojčice.

VIII. razred 1958.; nova škola, fotografija izrađena u Foto "Mijacek" Dubrava

gore slijeva: Letina Ivan, Dlesk Drago, Đurenec Ivan, Korenić Zdenko, Petrovčić Stjepan, Košić Joso, Balaško, (?), (?)

red niže slijeva: Habazin, Turčin Đuro, Blažeković Stjepan, (?), Milčić, Sekelj,

Gabrijel Ivan, Leviček Božo, Gojić, Heged Ivan, Okroša Joso, Matijašić Drago,

niže slijeva djevojčice: Pajač, Koščević, Grah Verica, Kozulić Dragica, Barbir, Medvedec, Jelenčić Ljubica, (?), Varšava Gabrica, (?), Miler Biserka, Kokot Ankica, Okroša Marica, Petak Ankica, Bončić Marica, Hajko Marica, Ban Verica,

Stupar Nada, Sudicki Nada, Ađaga Katica

sjede učitelji: Ban Matija, Mikulčić Jelka, Crnković Vlado, Kobula Gerta, Drilo Stjepan
čuče slijeva: Marković, Turković, Dlaka, Dumica, Lovrek Andela, Jelenić Nevenka
Ravnatelj je bio Milan Bakšić.

Školu su pohađala djeca iz okolnih sela: Koritna, Ladina, Žukovec, Novaki, Zvekovac, Zetkan, Graberec, Brezje, Zgališće, Kostanj, Podlužan, Bađinec, Svinjarec.

Ostao mi je u sjećanju stariji čovjek s košem na leđima. U jutarnjim satima bicikлом je razvozion kruh po kućama samo onima koji su bili predbilježeni. Malo dalje od centra, nasuprot groblju, Gjuro Leskovar imao je pekarnicu u svojoj kući.

Otac Ivan Đurenec (1914.-1996.), rodom iz Polonja, posjedovao je zavičajno pravo u selu Novo Mjesto (kotar Sveti Ivan Zelina), tadašnjoj Savskoj banovini. Potvrda o novom mjestu boravka, "Uredovna svjedočba" iz poglavarstva općine, naglašava da „*Ivan Đurenec sada stanujući u Dubravi i svakom pogledu bezprekornoga ponašanja i da je neporočnog predživota*“. Iz dokumenta „Svjedodžba otpusnica“ iz Drž. osnovne škole u Dubravi vidi se da je učenik četvrtog godišta rimokatoličke vjeroispovijesti polazio osnovnu školu od 1. rujna 1921. do 30. lipnja 1927., vladao se pohvalno te naučio propisane predmete i budući da je ustanovu zadovoljio otpušta se iz ove škole - Dubrava, dne 30. lipnja 1927., rav. učitelj i razrednik *Ledinšćić Franjo*.

Drž. osnovna škola u *Dubravi*

Br. *Zim 607*

Svjedodžba otpusnica.

Ivan Duranec, *mučenik čitatelj*, godišta rođen
dne *6. VIII. 1914.*, *zametnik*, veroispovijesti, polaznik je osnovnu školu
od *1. rujna 1921.* do *30. lipnja 1927.*, vladao
se *zahvaljuje* te je naučio propisane predmete ovako:

Nauk vjere *veoma dobar*
Hrvatski ili srpski jezik *veoma dobar*
Računstvo i geometriju (oblik koslovlje) s crtanjem *veoma dobar*
Stvarnu obuku *veoma dobar*
Krasnopis *veoma dobar*
Risanje (crtanje) slobodno *veoma dobar*
Pjevanje (svjetovno i crkveno) *veoma dobar*
Gimnastiku *dobar*
Gospodarstvo i gosp. ručni rad za dječake *dobar*
Kućanstvo
Ručni rad (za djevojčice)

Budući da je ustanova § 47. školskoga zakona od 31. listopada 1888., dotično naredbe zem. vlade, odjela za bogoslovje i nastavu, od 24. siječnja i 13. prosinca 1895. br. 1.390 i 17.667 zadovoljio, to se otpušta iz ove škole. (*513. skot. učest. mlađa*)

U *Dubravi*, dne *30. lipnja 1927.*

Leđinšić
par učitelj, Dubrava

Obrazac 2. — Redni broj materij. računa 2.

G. FRANJO LEDINŠIĆ, RAVN. UČITELJ

„Dubrava u povijesti“ - 1

Kao šegrt učio je zanat, počevši od 1. veljače 1930. do 1. veljače 1932. godine kod postolarskog meštra Franje Pišteljaka, našeg susjeda. Otac je imao radnju u centru Dubrave, izrađivao je nove i popravljaо, "tumplao", stare cipele i čizme, a pomagao mu je Mikešina iz sela Radulec. Najprije je za izradu obuće iskrojio kožu, koja se potom nosila u selo Zgališće jednom šusteru koji je posjedovao u ono vrijeme rijetku mašinu za šivanje kože. Takav je zanat bio jako cijenjen, a stanovnici mesta i okolice dobro su poznavali postolare, izlazili im u susret i prema njima se odnosili s poštovanjem. Naš je otac uvijek govorio "pemo" (idemo), govorni izražaj svojstven tome kraju od davnina. Preseljenjem 1960. godine i izgradnjom nove kuće cijela obitelj nastanila se u zagrebačkoj Dubravi, u Štefanovečkoj ulici 17. Otac se tamo nastavio baviti "šusterskim" zanatom u stambenoj zajednici "Postolarski servis" Donja Dubrava. Radnja se nalazila na glavnoj cesti blizu nekadašnjeg zadnjeg tramvajskog okretišta. I nova okolina priželjkivala je takvog čovjeka.

Majka Ankica Đurenec (1921.- 2005.), djevojačko Tomac, rodom je iz nedaleke Čazme. U izvatu „Domovnica“ s datumom rođenja 16. IV. 1921., zanimanjem poljodjelka, u Savskoj banovini potvrđuje se zavičajno pravo. Mamin otac Milan Tomac i njegova supruga Fanika imali su dva sina i jednu kćer. Razlike između okolnih mjesta nije bilo, sve se svodilo na obradu zemlje i brigu o kućanstvu. Na njihovim licima vidjela se požrtvovnost za opstanak obitelji. Posjedovali su, za razliku od većine, konje, što je u ono vrijeme značilo bolji status. Svojim patrijarhalnim karakterom otac Milan odgojio je sinove da se prilagode ondašnjem ratarskom zanatu. Obojica su se u ratu našla na nesretnom mjestu i u krivo vrijeme. Podaci o Ivanu ostali su nepoznati. Stariji brat Franjo, rođen 16. ožujka 1920., po našem sjećanju, nestao je 1943. godine bez traga. Maloj Ankici, kad je imala samo četiri godine, umire majka Fanika, a otac je odlučuje ostaviti ujaku. Ivan Šimecki i ujna Jelka pružili su joj osjećaj nove obitelji sve do udaje.

Svadbeni događaj u Čazmi ispred kuće Tomićevih, s lijeva iza konja sa „škrljakom“ najstariji Tomac, Milan Tomac, u kolima ispred Ivan Tomac i supruga Marica, (iza Marice-nepoznat), Franjo Tomac, Ivan Đurenec, uz kola Maričin otac. Kao djevojka, Ankica je polazila domaćinsku školu u Božjakovini 1937. godine.

Ankica (1939 g.) smirena i vedra osmijeha.

Majka Fanika i sestra Rezika

U tim školama za djevojke u ono prelijepo vrijeme za življenje osjećao se pravi duh ljudskosti. Učilo se vođenje kućanstva, što je podrazumijevalo i čišćenje pokućstva, trebalo se znati od čega je napravljeno kuhinjsko posuđe, kako se uzgaja vrtno bilje, učili su se kuhanje, šivanje, briga o zdravlju i ostalo.

Prva zadaća opisuje kao glavnu temu što je smisao domaćinstva.

„Cilj i svrha domaćinske škole je potrebna da bi se unaprijedilo vođenje kućanstva na našim selima, da se naše žene i djevojke u tome smjeru odgoje i izobrazbe, jer napredak naših domova nije na korist samo pojedincima nego i napredovanju gospodarstva. Pošto za izobrazbu valjane kućanice nije dovoljna spremna koju joj daje njezin dom (majka), održavaju se domaćinski tečaji i škole.

Da se žena potpuno spremi i osposobi za svoj poziv žene, majke i domaćice potrebno je da stekne solidno znanje u obavljanju svakog, pa i najmanjeg kućnog posla, kao i u vođenju kućanstva. Jednom riječju, žena mora biti majstor u svojoj kući, jer samo na taj način postići će se da se domaćinski rad smatra znanjem jednako vrijednim svakom drugom znanju.

Osim toga, temeljitim izvršavanjem svojih dužnosti u okolini svojoj žena dobiva osjećaj samo poštovanja, a tako u širim slojevima probudiće se također osjećaj štovanja i cijenjenja domaćinskog rada.“

Međusobno poštivanje i ljubav izražavali su se pisanjem „Spomena“.

„U polju cvijeće vene, ne zaboravi mene. Tihe noći kad blistak trepi, sjeti se mene moj anđele lijepi, a ja ču se Tebe u svako doba, jer Tebe ljubim do hladnog groba“.

„Vene ruža, tulipan i sve rosno cvijeće, ali naše prijateljstvo uvenuti neće“.

„Bledi Mjesec kad izade, i prekrije prozor Tvoj, po njegovoј sjajnoj zvijezdi, ja Ti šaljem pozdrav svoj“.

„Ne vjeruj u drugog, kad ti mnogo laska, jer je duša njegova hrapava ko daska“.

Božjakovina 30.4.1937. g; s desna jedanesta u crnom, Ankica Tomac

Božjakovina 2.5. 1937.g; Voćarska škola, s desna osma stoji ispod prozora Ankica

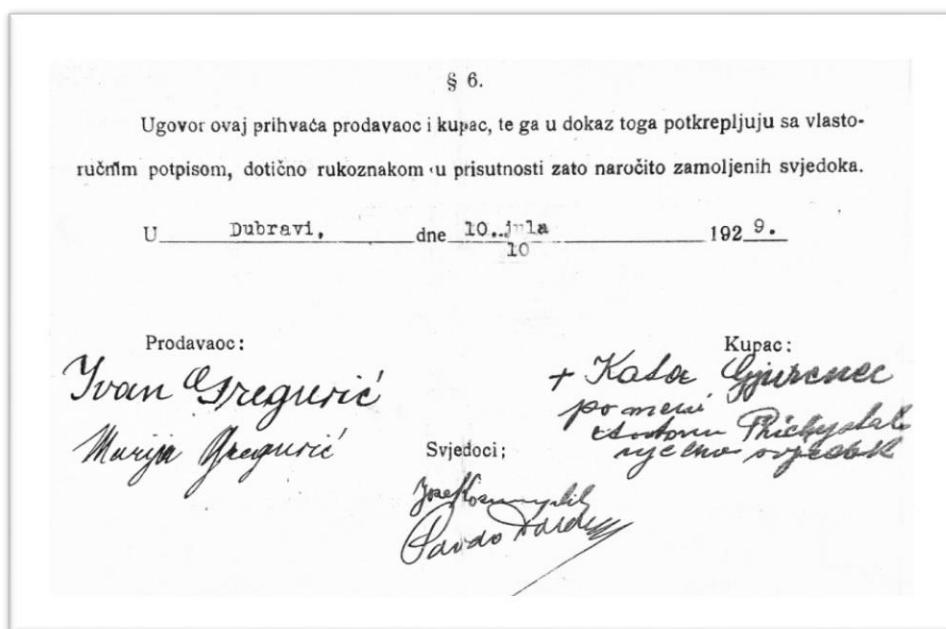

Domačinska škola za djevojčice

30.4.1937. Božjakovina, Ankica stoji, prvi red peta s desna

Baka Kata Đurenec (1877.- 1958.) i suprug Ivan, kupivši kuću u Dubravi od obitelji Gregurić nisu odmah napravili ugovor. Nemili događaj, smrt njezina supruga, prisiljava je da 1929. krene u rješavanje legalnog ugovora. Svjesna nepismenosti, zatražila je pomoći bližnjih susjeda. U kupoprodajnom ugovoru navedeno zemljište, kuća i gospodarske zgrade, te urbanim ovlaštenjem na šume i pašnjake kao kupac označava križićem (+ *Kata Đurenec po meni Anton Prichystal, ujedno svjedok*) i svjedoci *Josip Kozumplik i Pavao Dolar - bilježnik*. Ne znamo zbog čega je postupak izrade nacrta dijeljenih nekretnina upisanih na ime, vlasništvo i premjera terena utvrđen tek 1938. Djelbenici novih granica "medja" svojim vlastoručnim potpisom potvrđuju (*Petak Jela, Petak Mato, Kozumplik Josip, Kozumplik Marija, + Kata Đurenec po meni Josipu Kozumplik*).

G. PAVAO DOLAR, BILJEŽNIK

„Dubrava u povijesti“ - 2

Već sljedeće, 1939. godine, u Čazmi se sklapa „Diobni ugovor“ sa svim podacima za pojedinačnog vlasnika. Ugovarajuće stranke ugovorom izjavljuju dobrovoljni sporazum, te ga iste u znak odobrenja potpisuju, odnosno podkrižuju.

(+ Đurenec Kata po meni Kozumplik Marija , svjedoci Josip Kozumplik) i drugi.
Kata Đurenec udovica rođena Kudeljan, novi kućni broj 1.

Fleischacker Hinko i Marica, rođena Petrinac, kbr. novi 81.

Petak Mato i Jela, rođena Barbir, kbr. novi 82.

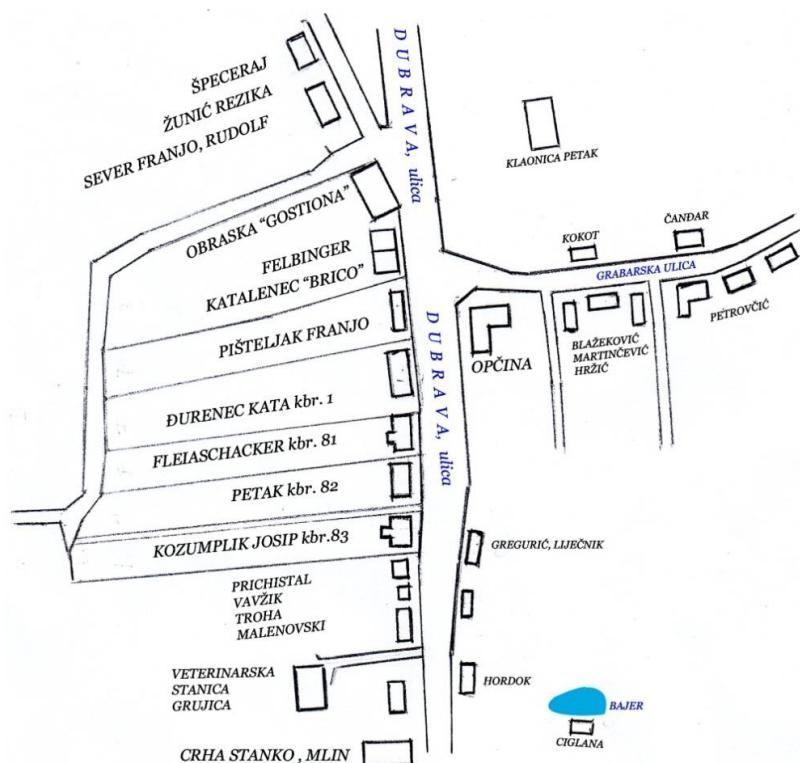
Kozumplik Josip i Marija, rođena Kovačević, kbr. novi 83.

Ubrzo je od općinskog poglavarstva dobivena “Uredovna svjedočba“ da nekretnine upisane (kuće, oranice, vrtovi...) pripadaju vlasnicima i nisu rođaci.

Zgrade po ovom ugovoru nisu dijeljene, jer je svaki suvlasnik imao sagrađene svoje zgrade kao samovlasništvo. Općinska uprava u Dubravi, dne 13. srpnja 1939.

Štagalj-dvorište, s lijeva Božena, baka Kata, u naručju Ivica, i otac Ivan Đurenec

Ovaj postupak podjele dokaz je da je u kulturnim odnosima seljaštva razum bio na prvom mjestu. Za bolji pogled na taj slučaj poželjno je da se ukratko opiše „Zakon o zadrugama“.

O kućnim zadrugama kao ustanovama pisano je u noveli banskog savjetnika dr. Dragutina Tončića, „perovodje kraljevske zemaljske vlade“, tiskane u Zagrebu 1902. godine kod Kraljevske zemaljske tiskare.

Kroz dugo vremensko razdoblje više su puta nadopunjavane već postojeće zakonske odredbe. Jedna od važnih promjena dogodila se 1836. godine, a prekretnica je bila 1848., kada su ukinuti urbarijalni odnosi. Naredbom bana „*Josef Jellačić von Bužim*“ ukinuto je kmetstvo. Seljaci su postali samovlasnici urbarijalnih selišta.

Ipak, ta promjena nije donijela veliku korist zakonodavstvu, a tako ni samom selištu, jer stvorio se problem zbog potajnih podjela, koje nisu donjele dobro kućnim zadrugama. Po popisu stanovnika 1880. godine, već je tada polovica zadruga bila razvrgnuta zbog potajno provedenih podjela. Rastvarajući taj proces odrazio se u „provincijalu starom“ u prenapučenim županijama - zagrebačka, varaždinska, bjelovarsko-križevačka, i zaostalim - ličko-krbavska, modruško-riječka.

Kraljevska zemaljska vlada, sa željom da zapriječi daljnje komadanje posjeda, uvodi selišni minimum. Tako bi se stalo na put nezadovoljnicima, koji su iz obijesti ili nevažnih razloga uništavali cvatuća gospodarstva.

Šturi i nedovoljno precizni zakoni dovode članove zadruga, a tako i same institucije, do nerješivih sporova i dugih rasprava.

U vezi s tajnim podjelama, složenost ljudske naravi „*bila je i bit će*“ takva kakva jest. Podjele se odvijaju a da se i dalje ne poštuju odredbe o minimumu zemljišta.

Već 1881. stvoren je jedinstveni teritorij Hrvatske i Slavonije prisjedinjenjem Vojne Krajine. Za područje „starog provincijala“ vrijedile su jedne zakonske odredbe, a druge u Vojnoj Krajini. Novim zakonom od 9. svibnja 1889., koji je dopunjeno novelom iz 1902., dobiven je jedinstveni Zakon o zadrugama, važeći za cijelo ujedinjeno područje.

Jedna od naglašenih naredbi Kraljevske hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 14. studenoga 1881., br. 18.236, u pogledu dijeljenja kuća i cijepanja zadružnog zemljišta prigodom podjela bila je „*Rušenje kuća ne smije se pod nikakav uvjet dozvoliti*“.

Kraljevina Hrvatska, Slavonija i Dalmacija u Austro-Ugarskoj sve do 1918. imala je potrebu za razvojem institucija u oba razdjeljena upravna područja, a sada za ujedinjenu domovinu da stvari zajednički zakon o zadrugama koji, ipak, nije urođio plodom. Seljaštvo je ubrzano nazadovalo u svojim gospodarskim odnosima. Zbog neograničenog dijeljenja zadružnih posjeda gospodarstva propadaju, a novoosnovana u sebi ne drže klicu životne snage.

Nadležnost nad diobenim postupkom zadruga imala su općinska poglavarstva i kotarske oblasti. Kotarska oblast pravomoćnu diobnu odluku zamolnim putem provodi kod gruntovnice i porezne oblasti. Kod podjele zadružne imovine ima se nadalje paziti na to da se *diobom u naravi ne kvari porabna svrha*.

Kraljevski gruntovni uredi kao mjerodavne ustanove izdavale su više vrsta izvadaka. Općeniti izvodi bili su potpuni ili sumarni. Potpuni je sadržavao točan prijepis

gruntovnog uloška u kojem su se izostavljala imena prijašnjih posjednika. Izričito se moralo da je to „*potpuni gruntovni izvodak*“.

A *sumarni izvodak* sadržavao je isto što i potpuni. Uz dodatak da se iz posjedovnice navede broj dotičnih čestica, a iz vlastovnice imena posljednjih vlasnika i njihova stečevina, s ograničenjima, i bilješke neriješenih odnosa. I taj dokument ima obvezu naglasiti „*sumarni gruntovni izvodak*“.

Kod dijeljenja posjeda gledalo se da su spojeni i u jednom komadu. Prilazi da budu prikladni i prostrani te da dobiju oblik za gospodarstveno obrađivanje zemljišta. U naravi neka se ne dijele kuće, gospodarske zgrade ni pojedine pokretne stvari.

Ako je kod podjele potreban mjernik, biraju ga zadrugari, a ako se u izboru složiti ne mogu, imenuje ga kotarska oblast. Kod diobne molbe treba priložiti zemljšni izvodak i katastarski posjedovni list. Izvodke iz pučkog popisa „*župničke izvjestnice*“ moralo je dobaviti općinsko poglavarstvo. Župni uredi izdaju besplatnu ispravu s pečatom župnog ureda.

U slučaju raznih svađa, rasprava, uređenja međaša iza gruntovne provedbe zadruge tko ima podignuti ogradu (*plot*) između dvorišta bivših zadrugara, mjerodavna je bila sudska oblast.

Više od dva desetljeća, sve do 1945. godine, vlasti triju različitih sistema, nezainteresirane, nisu donijele niti jedan novi zakon ili zakonsku uredbu o zadrugama. Tako se i dalje nastavljaju neredi i nestajanje kućnih zadruga.

Sudsko gruntovne diobe obrađivane su i dalje po propisima iz 1889. i novelom 1902. godine. Nakon toga zadruge kao ustanove bile su potpuno ukinute.

Vatrogasno društvo Dubrave, „pleh muzika“ (ulica....????)

Mještani Dubrave 28.5.1951 g. (ulica, kuća....????)

Božena na kućnom pragu, ul. Dubrava 1, 1943 godine

Ova je priča posvećena svim mještanima ondašnjeg vremena, koji su svojim trudom nadogradili djela predaka, i bili nadahnuće budućim naraštajima. Nadasve, ona je napisana kao zahvala svim majkama za njihovu ljubav, upornost i strpljivost.

Majka

Samo je jedna majka. Ona nas je pod svojim srcem nosila, na ovaj svijet donijela, učila prvim koracima i riječima. Pažljivo i brižno čuvala na našem životnom putu. Majka vidi i osjeti što drugi ne vide. Oprاشтавуći se od svoje majke, jedan dio našeg srca, naših uspomena i našega života odlazi s njome. Zato svoju majku preporučimo našoj nebeskoj Majci, neka je uvede u stanove svjetla i mira.

Izvori:

Brižno sačuvani svi zapisi i sjećanje Božene Đurenec.

Dokumenti kao što su domovnica, krsni listovi, svjedodžbe i razni gruntovni podaci iz osobnog su arhiva obitelji.

Fotografije su također iz albuma Boženina brata Ivana Đurenca i njezina sina Zdenka Klemenčića. Fotografije i tekst uredio Zdenko Klemenčić, kao i sjećanje na to vrijeme Ivana Đurenca.

Korišten je i tekst iz knjige „Zakon o zadrugama“ dr. Dragutina Tončića, tiskane 1902. u Kraljevskoj zemaljskoj tiskari u Zagrebu.

Crtež (kuća sa pogledom od ceste) uredio Boženin sin Zdenko iz Karlovca, nekada kuća u Dubravi, kućni broj 1.

1. Foto, *Franjo Ledinščić knjiga Ljudevita Šusteka „Dubrava u povijesti“, strana 103*
2. Foto, *Pavao Dolar knjiga Ludevita Šusteka „Dubrava u povijesti“, strana 107*

Lektorirala: Jadranka Lukačić